
Nová naděje pro ženy trpící rakovinou prsu

MICHAELA KABÁTOVÁ

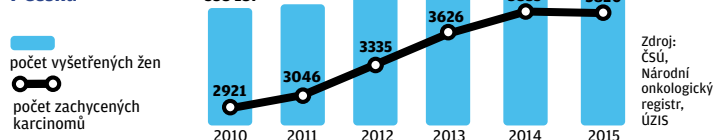
PRAHA Okolo šesti tisíc žen ročně se dozví, že má rakovinu prsu. I když se daří díky screeningu odhalit nádory nejčastěji v rané fázi, okolo dvou tisíc žen ročně na tuto diagnózu umírá.

Vědci z Biotechnologického ústavu Akademie věd ale nyní přišli s novou nadějí. Po čtyřech letech výzkumu vyvinuli látku MitoTam, která dokázala zneškodnit nádorové buňky u jedné z nejagresivnějších forem rakoviny prsu. Nyní ji začnou testovat na lidech. Přípravek nutí nádorové buňky k sebevraždě, cílí totiž na jejich „buněčné elektrárny“. „Jde o mimořádně účinnou látku, která by se teoreticky dala použít i na další typy rakoviny,“ věří za vědecký tým Kateřina Rohlenová.

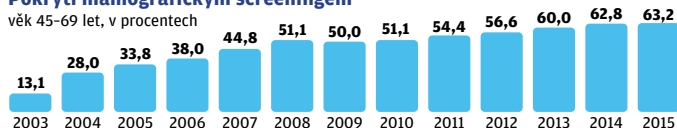
Než se látka dostane do lékáren, a tudíž i k pacientkám, musí projít ještě několika fázemi. Vědci nyní začnou účinky léku zkoušet přímo na lidském organismu. **Více k tématu na straně 3**

Ročně si v Česku vyslechne diagnózu **rakoviny prsu** okolo **šesti tisíc** žen, zhruba **dva tisíce** z nich zemře.

Mamografický screening v Česku

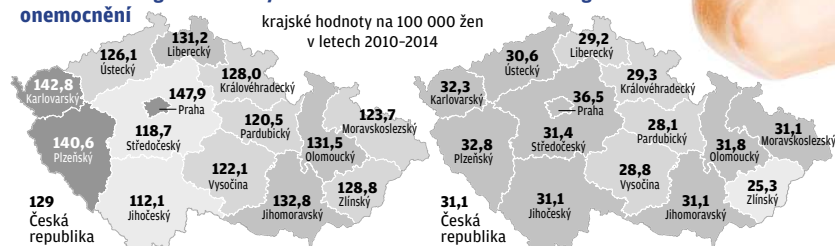


Pokrytí mamografickým screeningem



Počet nově diagnostikovaných onemocnění

Počet úmrtí na diagnózu



Samovyšetření prsou

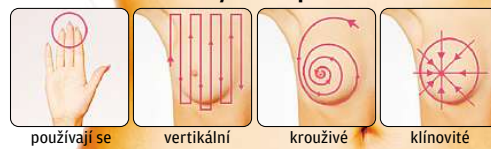


FOTO: SHUTTERSTOCK, MAMMAHELP.CZ // KOLÁŽ ŠIMON / LH

Látka nutí nádory k sebevraždě

Čeští vědci učinili objev, který by se mohl stát pomocníkem při léčbě i nejtěžších forem rakoviny prsu

MICHAELA KABÁTOVÁ

PRAHA Čeští vědci mají našlápnuto k tomu, že dosáhnou historického úspěchu.

Tým z Biotechnologického ústavu Akademie věd totiž po čtyřech letech výzkumu vyvinul látku MitoTam, která dokázala zneškodnit nádorové buňky i u neagresivnější formy rakoviny prsu. Na tu podle vědců v současnosti specifická léčba neexistuje. Látka MitoTam už úspěšně prošla laboratorními i preklinickými testy. Přesto si na ni pacientky ještě budou muset počkat, teprve bude testována na lidském organismu.

Ročně si diagnózu rakovina prsu v Česku vyslechne okolo šesti tisíc žen, umírá jich okolo dvou tisíc. Neagresivnější formou rakoviny prsu – jde o takzvané triple negativní nádory – trpí zhruba

20 procent žen. A i těm by látka jednou mohla pomoci. Stejně jako v případech diagnostikovaného HER2 pozitivního karcinomu prsu. Ten má také obecně špatnou prognózu, protože jeho buňky jsou velice agresivní.

Současná látka je neúčinná

Právě u tohoto typu rakoviny se ukázala jako neúčinná látka Tamoxifen, která se při léčbě v současnosti běžně používá. Zákeřnější typy rakoviny prsu jí totiž odolávají.

„Léčba je velice nákladná a pacientky často trpí recidivou onemocnění. Výhoda naší látky kromě velké efektivity na HER2 pozitivní rakovinu je účinek i na další typy jako například triple negativní karcinom,“ vysvětluje za tým vědců sídlících ve výzkumném centru BIOCEV ve Vestci

u Prahy Kateřina Rohlenová. Vědci si dokonce myslí, že látka by se teoreticky dala použít i na další typy rakoviny. „Dosavadní výsledky ukazují, že MitoTam má velmi dobrou perspektivu stát se účinnou protirakovinnou látkou,“ řekla Rohlenová.

Na začátku výzkumu tým vedený profesorem Jiřím Neužillem testoval asi dvacet možných látek. Vědci spolupracovali s australskou Griffith University. O objevu již vyšel odborný článek ve vědeckém časopise *Antioxidants & Redox Signaling*.

Na řadě jsou testy na lidech

Dosud se ještě látka netestovala na člověku. V první fázi se musí ověřit, zda látka není pro člověka toxická. „Pak uplyne ještě dlouhá doba, než se dostane na pulty lékáren. Výsledky vypadaly velmi na-

dějně,“ věří Rohlenová. Celý proces ještě může trvat roky. V druhé fázi se totiž při testování počítá s účastí několika desítek pacientů. Podle pravidel ovšem musejí následovat dvě fáze s ještě větším množstvím osob a mezinárodním přesahem.

Podle předního tuzemského onkologa Luboše Petruželky je cenné, že je výzkum český. „Pokud se dostane do dalších fází, bude to jedině dobře,“ dodal.

U nejtěžších triple negativních nádorů se podle Petruželky objevují i nové možnosti imunoterapie, výsledky ale nejsou ověřené. U pokročilých stadií rakoviny prsu pak zaznamenává průlom hormonální léčba.

Hlavní roli podle něho ale hraje prevence. Zpočátku si totiž žena zhubný nádor v prsu nemá šanci nahmatat. Jak ale nádor ros-

te, zanechává na prsu stopy viditelné pouhým okem (*návod na samovyšetření najdete v grafice*). Lékaři proto kvitují, že čím dál více žen dochází na takzvaný mamografický screening, který dokáže nádor odhalit ještě v počátku. „To je moment, který nás posouvá dopředu. Dostali jsme se na úroveň severovýchodních států,“ hodnotí onkolog Luboš Petruželka.

Podle Petruželky je nemocným nejčastěji okolo 58 let. „Nejmladší u nás byla šestnáctiletá pacientka. Mladých žen naštěstí ale tolik nepřibývá,“ sdělil také.

Cílovou skupinou screeningu jsou proto ženy mezi 45 a 69 lety. Podíl těch, které už na vyšetření prsu alespoň jednou byly, roste. V roce 2015 jich k lékařům zašlo zhruba 63 procent, v roce 2001 to přitom bylo 13 procent.